

بررسی و نقد مبانی فکری و اعتقادی جریان شبه‌سلفی در ایران
با تأکید بر آرا و عقاید مصطفی طباطبایی

محمد ملک‌زاده

با نظارت علمی: دکتر موسی فقیه حقانی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

۱۳۹۶

WWW.Ketab.ir

سرشناسه	: ملک‌زاده، محمد، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی و نقد مبانی فکری و اعتقادی سلفی در ایران (با تأکید بر آرا و عقاید مصطفی طباطبائی) / محمد ملک‌زاده؛ با نظارت علی‌اکبر موسی فقیه‌حقانی.
مشخصات نشر	: قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی <small>علیه السلام</small> ، ۱۳۶۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۴-۰۸۵-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا.
موضوع	: حسینی طباطبائی، مصطفی، ۱۳۱۴ - -- نقد و تفسیر.
موضوع	: سلفیه - ایران.
موضوع	: Salafiyah - Iran
موضوع	: سلفیه -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها.
موضوع	: Salafiyah -- Apologetic works
شناسه افزوده	: فقیه حقانی، موسی، ۱۳۴۲ - ، ناظر.
شناسه افزوده	: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی <small>علیه السلام</small>
رده‌بندی کنگره	: ب۴/م۷/۵/۲۰۷BP
رده‌بندی دیویی	: ۴۱۶/۲۹۷
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۴۷۳۳۸۸۵

شمارهٔ ردیف ۱۳۱۵
شمارهٔ موضوعی ۷۳-تاریخ
۱۳۹۶-۴۶

■ بررسی و نقد مبانی فکری و اعتقادی جریان سببه سلفی در ایران: با تأکید بر آرا و عقاید مصطفی طباطبایی

● مؤلف: محمد ملک‌زاده

● ناشر: انتشارات مؤسسهٔ آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام

● چاپ: پاپيروس

● نوبت چاپ: اول

● تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۶

● قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهداء، کوی ممتاز، پلاک ۳۸

● تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیرى جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲

● تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

● تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

فهرست مطالب

۱۱	..... مقدمهٔ معاونات پژوهش
۱۴	..... مقدمه

بخش اول: زندگی‌نامهٔ مصطفی طباطبایی

۱۹	..... ۱. وضعیت خانوادگی و اجتماعی
۲۰	..... اتهام ناروا به تشیع
۲۲	..... نظریهٔ اول: مجهول مطلق بودن حروف مقطعه
۲۳	..... نظریهٔ دوم: بی‌معنا بودن حروف مقطعه
۲۳	..... نظریهٔ سوم: رمزی بودن حروف مقطعه مبارک و رسول و اولیای الهی
۲۵	..... اثرپذیری برقی از طباطبایی
۳۳	..... ۲. ویژگی‌های شخصیتی و اعتقادی
۳۶	..... ۳. آثار و تألیفات

بخش دوم: نقد و بررسی آرا و عقاید

فصل اول: تنزل جایگاه قرآن و تضعیف روایات و منابع روایی شیعه

۳۹	..... ۱. مقاله «بعثت نبوی و آثار آن»
۴۰	..... ۱-۱. انکار عصمت رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>

- ۱-۲. تضعیف جایگاه روایات ۴۰
۲. حیات نو در فرهنگ اسلامی ۴۱
۳. بررسی آرای اخباری و اصولی ۴۲
۴. نوگرایی در اجتهاد ۴۳
۵. نقد کتب حدیث ۴۴
- ۵-۱. اعتراض به آموزش محبان اهل بیت ۴۴
- ۵-۲. متابزدگی در متهم کردن روایات به خرافاتی بودن ۴۸
- ۵-۳. انکار حدیث رفع القلم ۵۵
- ۵-۴. بلمزدگی در تحلیل روایات ۶۳
- ۵ - ۵. عقل زدگی در تحلیل روایات ۶۷
- ۵-۶. طرفداری از مخالفان ۷۵
- ۵-۷. برداشت نادرست از عدالت و حکمت الهی ۷۹
- ۵-۸. برداشت نادرست از حدیث اکراد ۸۳
- ۵-۹. تلاش برای متناقض نشان دادن روایات احکام ۸۷
- ۵-۱۰. برداشت سطحی از ثواب و عقاب اعمال ۹۰
۶. سخنرانی در مجامع عمومی ۹۵
- ۶-۱. جعل اصطلاح قرآن محوری به جای حدیث محوری ۹۵
- ۶-۲. تخطئه کتب ادعیه ۱۰۰
- ۶-۳. تخطئه کتب روایی شیعه ۱۰۲

فصل دوم: تحریف نظریه ولایت فقیه

۱. برداشت نادرست از مفهوم ولایت فقیه ۱۰۸
۲. بی توجهی به روایات ۱۰۹

۳. اتهام اختلاف میان فقها در اصل ولایت فقیه ۱۱۰

۴. اتهام اختصاص حقوق سیاسی و اجتماعی به طبقه‌ای معین (علما و فقها)

..... ۱۱۲

فصل سوم: تضعیف جایگاه فقه امامیه و موضوع اجتهاد و تقلید

۱. گرایش به نسبی‌گرایی و پلورالیسم ۱۱۶

۱-۱. نسبی‌گرایی ۱۱۷

۱-۲. پلورالیسم ۱۱۸

تفسیر اولین زبرش کثرت به عنوان واقعیت‌های اجتماعی و مصلحت

جامعه ۱۱۸

تفسیر دوم: اعتقاد به حتمیت واحد در چهره‌های متفاوت ۱۱۹

تفسیر سوم: اعتقاد به وجود حقیقت واحد ناشناخته ۱۲۰

تفسیر چهارم: اعتقاد به وجود عرصی از حقیقت در ادیان مختلف. ۱۲۰

نقد پلورالیسم ۱۲۰

الف) اجتماع نقیضین ۱۲۱

ب) ضدیت با خود ۱۲۱

ج) نفی ایمان و بی‌اعتبار ساختن دین و گزاره‌های دینی ۱۲۱

۲. ایجاد تردید درباره تقلید در احکام دین ۱۲۲

۳. تفسیر به رأی در استنباط احکام ۱۲۲

۴. کم‌اهمیت جلوه دادن جایگاه علمای شیعه ۱۲۳

فصل چهارم: تضعیف جایگاه پیامبران و امامان و اولیای الهی

۱. انکار عصمت ۱۲۹

۲. اصرار بر اثبات کفر پدران رسول خدا ﷺ ۱۳۱
۳. دفاع ناشیانه از تاریخ اسلام و سیره رسول خدا ﷺ ۱۳۶
۴. انکار معجزات و امور خارق‌العاده پیامبر، امام یا اولیای الهی ۱۴۴
- ۴-۱. واقعی بودن معراج ۱۴۵
- ۴-۲. جسمانی بودن معراج ۱۴۷
- ۴-۳. عقلایی بودن معراج جسمانی ۱۴۹
۵. انکار توانمندی علمی ائمه ۱۵۵
۶. انکار علم غیب امام علیؑ ۱۵۸
۷. شرک دانستن توسل ۱۶۲
- ۷-۱. جواز توسل در قرآن ۱۶۵
- ۷-۲. جواز توسل در روایات ۱۶۸
- ۷-۳. رواج توسل در سنی‌مسلمانان ۱۷۱
- ۷-۴. جواز توسل از دیدگاه عقل ۱۷۳
۸. شرک دانستن اعتقاد به شفاعت پیامبر ﷺ و ائمه ۱۷۷
- ۸-۱. ادله صحت شفاعت ۱۸۲
- ۸-۱-۱. شفاعت در قرآن ۱۸۲
- ۸-۱-۲. شفاعت در روایات ۱۸۳
۹. انکار مقامات والای پیشوایان معصوم در جهان هستی ۱۸۶
- ۹-۱. انکار حدیث واسطه فیض بودن اهل بیت ۱۸۶
- ۹-۲. انکار حدیثی در فضایل امام علیؑ ۱۹۳
۱۰. انکار حدیث آل یاسین ۲۰۴
۱۱. اشکال به محتوای حدیث مولود کعبه ۲۰۸
۱۲. انکار حرمت و قداست اماکن مذهبی ۲۱۵

- ۲۱۷ ..... بررسی و نقد
- ۲۱۹ ..... ۱۳. مخالفت با زیارت قبور
- ۲۲۴ ..... بررسی و نقد

فصل پنجم: اعتقاد به حرمت تکریم آثار و شعایر اسلامی

فصل ششم: مخالفت با ادعیه و زیارات

- ۲۳۵ ..... ۱. تعقیبات و دعاهاى پس از نماز
- ۲۴۰ ..... ۲. زیارت جامعه
- ۲۴۴ ..... ۳. دعای من رب

فصل هفتم: دشمنی با شعرا، عرفا و فلاسفه

- ۲۵۱ ..... ۱. دیدگاه طباطبایی دربارهٔ عارفان
- ۲۵۵ ..... ۲. دیدگاه طباطبایی دربارهٔ شاعران
- ۲۵۵ ..... اشکالات و نواقص حافظ از دیدگاه طباطبایی
- ۲۵۷ ..... ۱. سرودن اشعار غیر اخلاقی و ضد دینی
- ۲۵۷ ..... ۲. جبری مسلک بودن حافظ
- ۲۵۸ ..... ۳. حافظ؛ ستایشگر پادشاهان
- ۲۵۸ ..... دیدگاه شهید مطهری دربارهٔ اشعار مدح گونهٔ حافظ

فصل هشتم: انکار تقیه و مخالفت با آن

- ۲۶۸ ..... ۱. مفهوم تقیه
- ۲۶۹ ..... ۲. دلایل مشروعیت تقیه
- ۲۶۹ ..... ۲-۱. ادلهٔ قرآنی
- ۲۶۹ ..... ۲-۱-۱. تقیهٔ حضرت ابراهیم علیه السلام

- ۲۷۰ ..... ۲-۱-۲. تقیه اصحاب کهف
- ۲۷۱ ..... ۲-۱-۳. تقیه عمار
- ۲۷۳ ..... ۲-۱-۴. تقیه مؤمن آل فرعون
- ۲۷۴ ..... ۲-۱-۵. تقیه در دوستی با کفار
- ۲۷۶ ..... ۲-۲. ادله روایی
- ۲۸۰ ..... ۲-۳. دلیل عقل

فصل نهم: وحدت اسلامی

فصل دهم: همراهی با استعمار و صهیونیسم

- ۲۹۹ ..... ۱. اختلاف افکنی میان مسلمانان
- ۳۰۰ ..... ۲. عداوت با دشمنان صهیونیسم
- ۳۰۱ ..... ۳. صلح با اسرائیل، جنگ با مسلمانان

فصل یازدهم: اتهام بدعت و شرک و خرافه پرستی به مسلمانان و تشیع

فصل دوازدهم: انکار ضرورت امامت و ایت بلافصل حضرت علی علیه السلام

- ۳۱۷ ..... نتیجه گیری
- ۳۱۹ ..... منابع
- ۳۱۹ ..... کتب فارسی و عربی
- ۳۵۲ ..... مجلات و روزنامه ها
- ۳۵۵ ..... منابع انگلیسی و سایت
- ۳۵۹ ..... نمایه ها

مقدمه مناوت پژوهش

حقیقت اصیل ترین، جاودانه ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان برادر چه جان‌ها که در راه آن نیاخته، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت، چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سرافراز است و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویان است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هرلحظه با تولید و انتشار

فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌کوشند تا با فیسره‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی بازیابند. ولی رها کردن پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی تلاش‌های دانشمندان این مرزوبوم آن‌گونه که بایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان ردپای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پریشور درپیش است. از این‌رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازمان‌دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دغدغه‌های اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی علیه السلام در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس براساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش‌های علمی

و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، پژوهشی است در قلمرو شبه‌شناسی افکار انحرافی و ضدشیعی که با تلاش پژوهشگر ارجمند حجت‌الاسلام دکتر محمد ملک‌زاده نگارش یافته است. هدف اصلی نویسنده ارائه پژوهشی عمیق در بررسی افکار و عقاید جریان شبه سلفی در تاریخ معاصر ایران برای پاسخی مستدل و علمی به این افکار انحرافی است. معاونت پژوهش از مولف محترم و آقای دکتر موسی فقیه حقانی که با نظارت و ارائه نظرهای سودمندشان، بر اتمام و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند منان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه